

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μισαλλοδοξία, αυταρχικότητα και συντηρητισμός των μαζών

Οι μάζες, καθώς δεν γνωρίζουν άλλα από τα μονομερή και ακραία αισθήματα, τις γνώμες, τις ιδέες και τις δοξασίες που τους υποβάλλουν τις αποδέχονται ή τις απορρίπτουν χονδρικά, και τις θεωρούν ως απόλυτες αλήθειες ή πλάνες όχι λιγότερο απόλυτες. Υπάρχουν πάντοτε, έτσι πεποιθήσεις που καθορίζονται με την υποβολή, αντί να έχουν γεννηθεί με το συλλογισμό. Καθένας γνωρίζει πόσο οι θρησκευτικές πεποιθήσεις είναι μισαλλόδοξες, και ποια δεσποτική εξουσία ασκούν πάνω στις ψυχές.

Χωρίς να διατηρεί καμιά αμφιβολία σχετικά με αυτό που η ίδια θεωρεί αλήθεια ή πλάνη, και έχοντας, από την άλλη πλευρά, σαφή ιδέα της δύναμής της, η μάζα είναι τόσο αυταρχική όσο και μισαλλόδοξη. Το άτομο μπορεί να δεχτεί την αντίρρηση και τη συζήτηση, η μάζα δεν τις ανέχεται ποτέ. Στις δημόσιες συνελεύσεις, η πιο ήπια αντίρρηση εκ μέρους ενός ρήτορα γίνεται αμέσως δεκτή με ουρλιαχτά οργής και βίαιες ύβρεις, που αμέσως τις ακολουθούν βιαιοπραγίες και αποπομπή, αν ο ρήτορας επιμένει. Δίχως την ανησυχαστική παρουσία των αρχών, ο αντιλέγων θα κατέληγε συχνά, επίσης, λυτσαρισμένος.[...]

Η αυταρχικότητα και η μισαλλοδοξία είναι για τις μάζες αισθήματα πολύ σαφή, που τα υποστηρίζουν τόσο εύκολα όσο και τα εφαρμόζουν. Σέβονται τη δύναμη και εντυπωσιάζονται μέτρια από την καλοσύνη, που εύκολα τη θεωρούν ως μια μορφή αδυναμίας. Οι συμπάθειές τους δεν ήταν ποτέ για τους αγαθούς κυρίους, αλλά για τους τυράννους που τις εξουσίασαν σθεναρά. Είναι για αυτούς που, πάντα, σηκώνουν τα πιο ψηλά αγάλματα. Αν πατούν ευχαρίστως με τα πόδια τους τον δεσπότη που ανατράπηκε, είναι γιατί, έχοντας χάσει την δύναμή του, μεταπίπτει στην κατηγορία των αδυνάτων που περιφρονούν και δεν φοβούνται. Ο τύπος του ήρωα που αγαπούν οι μάζες θα έχει πάντα τη μορφή ενός Καίσαρα. Η λάμψη του τις θέλει, η εξουσία του τους επιβάλλεται, και το σπαθί του τις τρομάζει.

Πάντα έτοιμη να ξεσηκωθεί ενάντια σε μια αδύναμη εξουσία, η μάζα σκύβει με δουλοπρέπεια μπροστά σε μια εξουσία ισχυρή. Αν η δράση της εξουσίας είναι διαλείπουσα, η μάζα, υπακούοντας πάντα στα ακραία αισθήματά της, περνά αλληλοδιαδοχικά από την αναρχία στη δουλοπρέπεια και από τη δουλοπρέπεια στην αναρχία.

Θα παραγνωρίζαμε άλλωστε την ψυχολογία των μαζών, αν πιστεύαμε ότι επικρατούν σε αυτές επαναστατικά ένστικτα. Μόνο οι βιαιότητες τους μας παραπλανούν ως προς αυτό το σημείο. Οι εκρήξεις της εξέγερσης και της καταστροφής είναι πάντα πολύ εφήμερες. Κυριαρχούνται πολύ από το ασυνείδητο, και υπόκεινται πολύ, επομένως, στην επήρεια πολύ παλαιών κληρονομιών, για να μη φανούν υπερβολικά συντηρητικές. Εγκαταλελειμμένες στους εαυτούς τους, τις βλέπουμε σε λίγο κουρασμένες από τις ασωτίες τους να κατευθύνονται από ένστικτο προς τη δουλοπρέπεια. Οι πιο αλαζόνες και οι περισσότερο αμετάπειστοι από τους Ιακωβίνους επευφήμησαν ζωηρά τον Βοναπάρτη, όταν αφήρεσε όλες τις ελευθερίες και έδειξε σκληρά το σιδερένιο χέρι του.

Αν η σημερινή δύναμη των δημοκρατιών υπήρχε την εποχή που εφευρέθηκαν τα μηχανικά επαγγέλματα, η ατμομηχανή και οι σιδηρόδρομοι, η πραγμάτωση αυτών των εφευρέσεων θα ήταν αδύνατη ή μονάχα με τίμημα διαρκείς επαναστάσεις. Ευτυχώς για τις προόδους του πολιτισμού, η υπεροχή των μαζών δεν έλαβε χώρα παρά όταν οι μεγάλες ανακαλύψεις της επιστήμης και της βιομηχανίας είχαν ήδη γίνει πράξη.

Γκουστάβ Λε Μπον, Η Ψυχολογία των Μαζών

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε περίπου 100 – 110 λέξεις.
(Μονάδες 25)

B1. «Το άτομο μπορεί να δεχτεί την αντίρρηση και τη συζήτηση, η μάζα δεν τις ανέχεται ποτέ.» : Να σχολιάσετε το περιεχόμενο της παραπάνω περιόδου σε μία παράγραφο 80 – 90 λέξεων. (Μονάδες 10)

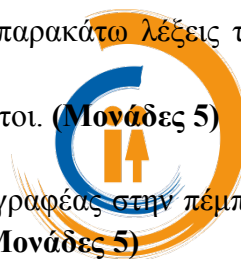
B2. α) Να δικαιολογήσετε την εναλλαγή α' πληθυντικού και γ' πληθυντικού προσώπου στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου [«Θα παραγνωρίζαμε ... χέρι του»].
(Μονάδες 6)

β) Να αναγνωρίσετε το είδος του συλλογισμού που αναπτύσσεται στην τελευταία παράγραφο του κειμένου [«Αν η σημερινή ... πράξη»] με βάση τις προκείμενες προτάσεις (Μονάδες 2) και με βάση την πορεία της σκέψης (Μονάδες 2). Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

B3. Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το παραπάνω κείμενο. Αιτιολογήστε την απάντησή σας αναφέροντας πέντε τουλάχιστον χαρακτηριστικά του. (Μονάδες 5)

B4. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
δεσποτική, ανατράπηκε, αλληλοδιαδοχικά, εφήμερες, αμετάπειστοι. (Μονάδες 5)

β) Με ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς μας πείθει ο συγγραφέας στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου [«Θα παραγνωρίζαμε ... χέρι του»]; (Μονάδες 5)

Γ. Σε ένα άρθρο που δημοσιεύετε σε μηνιαίο νεανικό περιοδικό διατυπώνετε τις απόψεις σας για τους παράγοντες που εντείνουν τη μαζοποίηση στις μέρες μας και τις συνέπειες που αυτή επιφέρει στο άτομο, στην κοινωνία και στη δημοκρατία.
(Μονάδες 40)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΓΑΛΟΥΝΗ ΜΑΡΙΑ - ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ

